

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ (Η ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ) ΤΟΥ
ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Μαίρη Φραγκίσκου και Αλεξάνδρα Ντούκα

Τα βασικά στοιχεία του συνολικού κόστους ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με βάση

(α) το είδος των πόρων που πρέπει να εξασφαλιστούν και

(β) τον τομέα που πρόκειται να διατεθούν, μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:

1. **Κόστος προσωπικού**, (διδασκτικού, βοηθητικού, διοικητικού, πλήρους ή μερικής απασχόλησης). Ιδιαίτερα όσον αφορά το διδακτικό προσωπικό, τα σχετικά κόστη κατανέμονται συνήθως στα κέντρα κόστους. Ως κέντρα ή πηγές κόστους χαρακτηρίζονται τα τμήματα στα οποία μπορεί να χωριστεί η παραγωγική διαδικασία και διακρίνονται σε βοηθητικά και σε κύρια ή παραγωγικά. (Ηρειώτης 2002). Τα βοηθητικά κέντρα κόστους συμμετέχουν στην παραγωγική διαδικασία προσφέροντας υπηρεσίες απαραίτητες στα κύρια κέντρα κόστους για να ολοκληρώσουν με επιτυχία τον σκοπό ύπαρξής τους που είναι ο επιμερισμός των δαπανών. Για παράδειγμα το κόστος προσωπικού μπορεί να επιμεριστεί σε κέντρα κόστους (προγράμματα, μαθήματα, κ.λπ.), με βάση το ποσοστό των ωρών διδασκαλίας που διατέθηκαν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επί του συνόλου των ωρών διδασκαλίας όλων των προγραμμάτων που διεξάγει ο φορέας.

Το συνολικό κόστος του προσωπικού διαμορφώνεται ως το άθροισμα των

(α)μισθών, ημερομισθίων ή ωρομισθίων,

(β) επιπλέον πληρωμών και απαλλαγών,

(γ) ειδικών παροχών όπως διαμονή, υγεία, διακοπές, κ.λπ., και

(δ) έμμεσα κόστη, όπως κόστος πρόσληψης, επιμόρφωσης, κόστος μετακίνησης, οδοιπορικά κ.α.

Το κόστος διδασκαλίας αποτυπώνεται ανά ώρα εκπαίδευσης. Ο επιμερισμός των συνολικών δαπανών στα κέντρα κόστους διευκολύνει στο να μοιραστούν έξοδα όπως ο σχεδιασμός του μαθήματος, η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και υποστηρικτικού υλικού, η διανομή – διδασκαλία του μαθήματος, και η αξιολόγηση σε κάθε μια εκ των διδακτικών ωρών. Ένας εκπαιδευτικός φορέας, πέρα από την παροχή εκπαίδευσης έχει και άλλους τομείς δραστηριότητας όπως η έρευνα, η διαχείριση θεμάτων των εκπαιδευομένων, η διοίκηση – διαχείριση, και η παροχή υπηρεσιών προς την κοινωνία γενικότερα. Από αυτή την άποψη, το επόμενο βήμα στη διαδικασία κοστολόγησης είναι η κατανομή του χρόνου του διδακτικού προσωπικού στις ανωτέρω δραστηριότητες και ο προσδιορισμός του μέσου χρόνου που στατιστικά αναμένεται να διαθέσει για κάθε συγκεκριμένη λειτουργία.

Με δεδομένες τις μέσες αποδοχές των καθηγητών (μισθός συν άλλες παροχές), μπορεί να υπολογιστεί σε χρηματικές μονάδες η απορρόφηση κόστους από κάθε έναν από τους ανωτέρω τομείς δράσεις των πρώτων. Στις σύγχρονες μορφές διδασκαλίας με χρήση νέων

τεχνολογιών, (π.χ ασύγχρονη τηλεκαίδευση) οι παραπάνω επιμέρους τομείς δραστηριότητας του καθηγητή μπορούν να κατανεμηθούν σε περισσότερα άτομα ή ομάδες εργασίας, διότι αυξάνονται σε πολύ μεγάλο βαθμό οι εκπαιδευόμενοι οι οποίοι παρακολουθούν ένα πρόγραμμα, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία τους σε ένα συγκεκριμένο χώρο όπως η κτιριακή υποδομή του οργανισμού.

2. Κόστος υποδομών, υπηρεσιών και ευκολιών. Ιδιαίτερα για αυτή την κατηγορία κόστους πρέπει να επισημανθεί ότι ακόμα και εάν δεν καταγράφονται άμεσα χρηματοοικονομικά κόστη, για παράδειγμα η μη πληρωμή ενοικίου σε δημόσια κτίρια και εγκαταστάσεις, θα πρέπει υπό την έννοια του κοινωνικού κόστους να υπολογιστεί το κόστος ευκαιρίας των υποδομών αυτών (Καράγιωργας 1981). Αυτός ο υπολογισμός αναφέρεται στο συγκεκριμένο παράδειγμα είτε στις ετήσιες αποσβέσεις της αρχικής επένδυσης – ανάπτυξης των υποδομών, ή στις αγοραίες τιμές των ενοικίων για αντίστοιχες εγκαταστάσεις.

Στην πρώτη περίπτωση θα πρέπει να γίνει προεξόφληση των ετησίων αποσβέσεων με επιτόκιο που θα λαμβάνει υπόψη την απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου εάν είχε αξιοποιηθεί σε άλλη εναλλακτική επενδυτική πρόταση (Νιάρχος 1981). Ειδικότερα για εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται από διαφορετικούς χρήστες στα πλαίσια διαφορετικών προγραμμάτων, όπως τα εργαστήρια, βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια, αίθουσες τηλεδιάσκεψης, δίκτυα δεδομένων, κ.λπ., ο υπολογισμός του κόστους ανά χρήστη, ανά πρόγραμμα, ανά μάθημα, κ.ο.κ. μπορεί να γίνει στην βάση φυσικών μεγεθών, όπως ο χρόνος χρήσης, το ποσοστό της επιφάνειας του χρησιμοποιούμενου χώρου, τα κομμάτια του χρησιμοποιούμενου εξοπλισμού, κ.λπ.

3. Κόστος εξοπλισμού που χρησιμοποιείται για την διδασκαλία, την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού – εποπτικού υλικού και από τις διοικητικές υπηρεσίες. Κατά τον υπολογισμό του αντίστοιχου κόστους λαμβάνεται υπόψη το κόστος προμήθειας, η ωφέλιμη διάρκεια ζωής της επένδυσης, η εναπομένουσα αξία μετά το πέρας αυτής, το κόστος ευκαιρίας της χρήσης του, κ.λπ. Ο επιμερισμός του κόστους ανά μαθητή, πρόγραμμα, μάθημα, κ.λπ. γίνεται όπως και ανωτέρω στην βάση λογικών και αντικειμενικών μεγεθών που αντανακλούν τον βαθμό χρήσης σε κάθε περίπτωση.

4. Κόστος ανάπτυξης μαθήματος, το οποίο εφόσον συμπεριλαμβάνεται στην αμοιβή του καθηγητή ήδη επιμερισθεί η αξία στο κόστος ανά ώρα διδασκαλίας και επομένως απομένει το κόστος αναπαραγωγής και διανομής στους εκπαιδευόμενους. Εάν αντίθετα αποτελεί προμήθεια από τρίτους (outsourcing) τότε λαμβάνεται υπόψη το κόστος προμήθειας ή η αγοραία τιμή του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα επιμεριστεί εκ των υστέρων στο κόστος ανά ώρα διδασκαλίας ώστε να συνταχθεί και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός του

κόστους του εκπαιδευτικού έργου (Αποστολόπουλος 2004) .

5. Κόστος χρήσης ή πρόσβασης σε τρίτους πόρους, όπως εγκαταστάσεις και εξοπλισμός τρίτων, ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, περιοδικά, βιβλιοθήκες, αγορά δικαιωμάτων χρήσης, πρόσβαση σε δίκτυα δεδομένων για επικοινωνία ή και για χρήση υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, κ.λπ.

6. Κόστος διαχείρισης – διοίκησης όπως αυτό κατανέμεται ή αποδίδεται στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, με βάση διαφορετικά κάθε φορά κριτήρια επιμερισμού των σταθερών και μεταβλητών δαπανών του φορέα.

7. Λοιπά κόστη που προκύπτουν από την χρήση νέας τεχνολογίας, τις μετακινήσεις εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, κ.λπ.

Με τα δεδομένα αυτά και με τις αλλαγές που επιφέρει στα Πανεπιστήμια ο Ν. 4009/11, κρίνουμε σκόπιμο να εκπονήσουμε μία μελέτη για τον υπολογισμό του κόστους των Προγραμμάτων Σπουδών του Πανεπιστημίου μας, ενσωματώνοντας τη διεθνή εμπειρία και τις ιδιαιτερότητες του Ιδρύματος. Επιπλέον, κρίνουμε σκόπιμο στη συγκεκριμένη μελέτη να υπολογίσουμε και το κόστος των προγραμμάτων σπουδών της Σχολής Δια Βίου Μάθησης είτε με εγκατάσταση πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης (δηλ. μέσω e-learning) είτε μέσω φυσικής παρουσίας των εκπαιδευόμενων.